

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu JUDr. Ireny Noskové a soudců JUDr. Zoji Dvořákové a Mgr. Zdeňka Lehovce ve věci

žalobkyně:

████████████████████, nar. ██████████
bytem ██████████
zast. advokátkou Mgr. Zuzanou Candigliota
sídlem Brno, Burešova 615/6

proti

žalované:

Česká republika – Ministerstvo práce a sociálních věcí,
IČO 00551023
sídlem Na Poříčném právu 1/376, Praha 2,

o zaplacení 70 000 Kč, k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 15. února 2018, čj. 17C 30/2017-107,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se v napadeném zamítavém výroku o věci samé ohledně částky 10 000 Kč mění tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni částku 10 000 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku, jinak se v tomto výroku rozsudek potvrzuje.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem č.j. 17C 30/2017-107 ze dne 15. února 2018 Obvodní soud pro Prahu 2 (I.) zamítl žalobu o zaplacení 60 000 Kč, (II.) zastavil řízení ohledně částky 10 000 Kč a (III.) uložil žalobkyni povinnost zaplatit žalované na náhradu nákladů řízení částku 600 Kč.
2. Žalobkyně se domáhala zaplacení částky 40 000 Kč jako náhrady za nemajetkovou újmu, již utrpěla v důsledku nesprávného úředního postupu OSPOD ÚMČ Brno – Židenice, který pochybil při plnění svých zákonných povinností a vyvolal soudní řízení o výchovném opatření, aniž před tím v souladu se zásadou proporcionality a subsidiarity využil zákonem mu daných jiných možností a hájil především zájmy dítěte; požadovala také částku 30 000 Kč za náklady právního zastoupení, kterého musela pro ten účel využít.
3. Soud I. stupně zamítavé rozhodnutí o návrhu na náhradu nemajetkové újmy odůvodnil tím, že v postupu pracovnice OSPOD Zatloukalové „lze sice shledat určitá dílčí pochybení směrem k žalobkyni“, na která upozornil nadřízený orgán při rozhodování o stížnosti žalobkyně, „nicméně neshledal, že by OSPOD v celkovém kontextu porušil své zákonné povinnosti na ochranu dítěte, tedy že by nejednal v zájmu nezletilé nebo naopak upřednostňoval zájem pracovníků základní školy, případně podáním návrhu na výchovné opatření obešel zákonem předvídané instrumenty a přenechal rozhodování na soudu“. Uvedl, že OSPOD byl v kontaktu s matkou nezletilé (žalobkyní) od r. 2010 a opakovaně přezkoumával poměry nezletilé v souvislosti se soudními řízeními o úpravu jejích poměrů, a že k prvním problémům začalo docházet s nástupem nezletilé do základní školy, kdy OSPOD od r. 2015 začal prošetřovat oznámení školy ohledně chování, hygieny a výskytu modřin u nezletilé, následně spolupracoval na řešení vzniklých problémů mezi školou a žalobkyní ohledně zájmů nezletilé, účastnil se případové konference k nezletilé; k jednáním docházelo „z dostupných materiálů opakovaně“, rovněž za účasti nezávislých odborných subjektů (Ligy na ochranu práv nebo Psychologické poradny), OSPOD byl v pravidelném kontaktu s žalobkyní, otcem, nezletilé i školou, „rovněž bylo provedeno místní šetření k prošetření stížnosti obyvatel domu, kde žalobkyně s dcerou bydlí, na pravidelné nadávky a křik, který se z bytu žalobkyně ozývá“. Poukázal na to, že ust. § 13 zák. č. 359/1999 Sb. (dále jen ZoSPOD) dává soudu možnost rozhodnout o výchovných opatřeních uvedených v ust. § 13 v případě, že o nich nerozhodl obecní úřad obce s rozšířenou působností, a v této souvislosti uvedl, že OSPOD „po shora uvedených jednáních“ podal soudu návrh na výchovné opatření, když dospěl k závěru, že to vyžaduje zájem na řádné výchově nezletilé; soud však jeho podání posoudil jako podnět k zahájení řízení a toto řízení zahájil z moci úřední usnesením ze dne 12.2.2016. Dovodil, že záleželo-li na úvaze soudu, zda podnět OSPOD učiní podkladem pro zahájení řízení bez návrhu (když o nevyhovění podnětu by ani nerozhodoval usnesením, pouze by OSPOD neformálně vyrozuměl), „tvrzení žalobkyně“, že od února 2016 věnovala prakticky veškerou citovou a časovou kapacitu do snahy předejít odebrání dcery do ústavní výchovy, „je tak vyvolána probíhajícím soudním řízením, nikoliv nesprávným úředním postupem OSPOD“, který byl v souladu s ust. § 13 ZoSPOD. S tím, že nezletilá je stále v péči matky, k porušení práva žalobkyně na rodinný život nedošlo a žalobkyně neprokázala, že pouze v důsledku postupu OSPOD nemohla dokončit vysokoškolská studia, uzavřel, že „v postupu OSPOD nedošlo k nesprávnému úřednímu postupu“, takže nebyla naplněna první podmínka pro vznik odpovědnosti státu za škodu. Doplnil, že i kdyby byl nesprávný úřední postup shledán, bylo by třeba zkoumat vznik újmy, která se v tomto případě nepresumuje, a žalobkyně se nedostavením k jednání připravila o možnost být soudem poučena o nutnosti tuto újmu, jakož i vztah příčinné souvislosti, prokázat.

4. Požadavek na úhradu částky 30 000 Kč za právní služby označil soud I. stupně za nedůvodný s odkazem na ust. § 31 zák. č. 82/1998 Sb. s tím, že o náhradě nákladů bude rozhodnuto v probíhajícím řízení podle z.ř.s.
5. V rozsahu částky 10 000 Kč bylo řízení po částečném zpětvzetí žaloby - když tato částka byla žalobkyni v průběhu řízení MPSV zaplácena - zastaveno.
6. O nákladech řízení soud rozhodl podle ust. §142 odst. 1 o.s.ř. s tím, že žaloba byla podána nedůvodně a procesně uspěla žalovaná.
7. Proti zamítavému výroku I. a nákladovému výroku III. podala žalobkyně včasné odvolání s odkazem na odvolací důvody podle ust. § 205 odst. 2 písm. b/, c/, d/, e/ a g/ o.s.ř. Poukázala na to, že OSPOD bez jakékoli předchozí aktivity přistoupil 10.2.2018 k podání návrhu na uložení výchovného opatření, přičemž jeho pracovnice ve vztahu k žalobkyni, jejímu právnímu zástupci i otci nezletilé opakovaně vyjádřila, že bude navrhopvat nařízení ústavní výchovy. Následné tvrzení OSPOD, že o odebrání dítěte neusiloval, považuje proto za účelové a nebo za projev neznalosti zákona, neboť podle ust. § ZoSPOD zákonné zmocnění k podání návrhu se týkalo právě této věci. Zároveň poukázala na to, že řízení bylo zastaveno poté, co vzal OSPOD návrh zpět (zpětvzetí návrhu ze dne 7.2.2018 a usnesení o zastavení řízení ze dne 15.2.2018 obdržela žalobkyně až po jednání v této věci, konaném 15.2.2018). Vyjádřila zásadní nesouhlas s napadeným rozhodnutím, jemuž vytknula nesprávné právní posouzení věci, neúplné zjištění skutkového stavu v důsledku neprovedení navržených důkazů, nesprávnost skutkových zjištění a taky tzv. jinou vadu řízení.
8. Pokud jde o nesprávné právní posouzení věci, akcentovala především nesprávnost závěru, že OSPOD se nedopustil nesprávného úředního postupu. Poukázala na to, že z návrhu na zahájení řízení se podává, že jím OSPOD hodlal řešit situaci, kdy se žalobkyně domáhala, aby její dcera byla vzdělávána v hlavním vzdělávacím proudu a nikoliv na segregované škole – přestože tento požadavek žalobkyně byl v souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte, Úmluvou OSN o právech lidí se zdravotním postižením i se školským zákonem (zák. č. 561/2004 Sb.); postup OSPOD byl šikanózní, zpátečnický a rozporný s doporučeními odborníků. Zdůraznila, že když ČR začala plnit své závazky ze smluv a přijala inkuzivní novelu školského zákona a škola po upozornění žalobkyní, Českou školní inspekci i školským poradenským zařízením na nesprávnost svého postupu začala své povinnosti plnit, konflikty mezi školou a žalobkyní ustaly. Soudu I. stupně vytknula, že ignoroval nejen výše uvedené, ale také skutečnost, že OSPOD nepostupoval ve věci nezletilé v souladu se zásadami proporcionality a subsidiarity, jak mu to ukládá zákon (§ 9a odst. 2 a § 14 odst. 2 ZoSPOD), přestože to je pro posouzení této věci klíčové; za správný úřední postup tak soud označil jednání, kdy OSPOD šikanoval žalobkyni za uplatňování oprávněného požadavku na vzdělávání dítěte v hlavním vzdělávacím proudu a nepostupoval tak, jak mu ukládá zákon. Pokud jde o příčinnou souvislost, poukázala na to, že podle závěrů Ústavního soudu vyjádřených v nálezů sp. zn. III. ÚS 2278/02 je příčinná souvislost dána i tehdy, jestliže vedle příčiny, která bezprostředně způsobila následek, působila i příčina další, která byla jedním z článků řetězu příčin, bez něhož by k následku nedošlo; v této souvislosti zdůraznila, že Městský soud v Brně sám nečinil žádná šetření a zahájil řízení, vycházející pouze a jedině z návrhu OSPOD, a řízení také zastavil ihned poté, co byl tento návrh vzat zpět. Za „podnět“ označil návrh OSPOD až v zastavovacím usnesení, přičemž řízení zastavil bezprostředně po jeho zpětvzetí, takže příčinný vztah mezi aktivitou OSPOD a vznikem újmy žalobkyně v důsledku jím vyvolaného řízení je zřejmý.
9. Pokud jde o částku 30 000 Kč vynaloženou na právní pomoc, žalobkyně zdůraznila, že náhrada nákladů řízení se podle z.ř.s. přiznává pouze, odůvodňují-li to okolnosti případu, a že judikatura

ničeho neříká o nárocích osoby, která musela vyhledat právní pomoc pro řízení vyvolané v důsledku nesprávného úředního postupu, přičemž žalobkyně byla nucena vyhledat odborníka specializujícího se na rodinné právo.

10. Ve věci prokázání vzniku a výše nemajetkové újmy, zdůraznila, že jí není zřejmé, jak měla jinak vznik újmy doložit, než že soudu podrobně popsala situaci, která pro ni byla zraňující, přičemž podle rozhodnutí NS ČR sp. zn. 30 Cdo 3849/2014 se vznik nemajetkové újmy, která není zákonem presumována, zpravidla dovozuje z toho, jestli by jakákoliv jiná osoba ve stejném postavení mohla výkon veřejné moci a jeho následky vnímat úkorně, tj. že se neproказuje, jak se poškozený cítí, ale jestli má důvod cítit se poškozeným. Plyne-li ze zákonné úpravy, že OSPOD může podat návrh na výchovné opatření, které je spjato s odebráním dítěte, byla obava žalobkyně, jejíž rodičovské kompetence OSPOD zpochybňoval, zjevně opodstatněná. Pokud jde o výši náhrady, žalobkyně poukázala na dvě rozhodnutí ESLP (Havelkovi proti ČR a Wallovi proti ČR), kdy byla přiznána náhrada ve výši 10 000 €, přičemž ona s ohledem na to, že jí dítě odebráno nebylo, požadovala kompenzaci nižší.
11. Pokud jde o prokázání vzniku a výše nemajetkové újmy, zdůraznila, že jí není zřejmé, jak měla jinak vznik újmy doložit, než že soudu podrobně popsala situaci, která pro ni byla zraňující, přičemž podle rozhodnutí NS ČR sp. zn. 30 Cdo 3849/2014 se vznik nemajetkové újmy, která není zákonem presumována, zpravidla dovozuje z toho, jestli by jakákoliv jiná osoba ve stejném postavení mohla výkon veřejné moci a jeho následky vnímat úkorně, tj. že se neproказuje, jak se poškozený cítí, ale jestli má důvod cítit se poškozeným. Plyne-li ze zákonné úpravy, že OSPOD může podat návrh na výchovné opatření, které je spjato s odebráním dítěte, byla obava žalobkyně, jejíž rodičovské kompetence OSPOD zpochybňoval, zjevně opodstatněná. Pokud jde o výši náhrady, žalobkyně poukázala na dvě rozhodnutí ESLP (Havelkovi proti ČR a Wallovi proti ČR), kdy byla přiznána náhrada ve výši 10 000 €, přičemž ona s ohledem na to, že jí dítě odebráno nebylo, požadovala kompenzaci nižší.
12. Dále odvolatelka podrobně rozvedla své výhrady vůči postupu soudu I. stupně, který učinil neúplná a také nesprávná skutková zjištění, když některé z důkazů, které měl k dispozici, bezdůvodně opominul a provedené nesprávně hodnotil. Předně vyjádřila nesouhlas se závěrem soudu I. stupně, že OSPOD podal návrh „po shora uvedených jednáních“ (kontakt s žalobkyní, otcem nezletilé a školou a provedení místního šetření ke stížnosti obyvatel domu), s důrazem na to, že podání návrhu žádá tomu odpovídající aktivita OSPOD nepředcházela. Takový závěr ze spisu OSPOD týkajícího se nezletilé, který měl soud k dispozici, neplyne – naopak je z něj zřejmé, že OSPOD byl v r. 2010 činný v rámci opatrovnického řízení, kdy šetřil poměry nezletilé se závěrem, že je o ni pečováno dobře a domácnost i její věci jsou udržovány v pořádku a čistotě, stejný závěr byl zaujat při šetření v souvislosti s opatrovnickým řízením v r. 2013; následuje protokol o ústním jednání s žalobkyní ze dne 16.2.2015, týkající se zjištění o modřinách na těle nezletilé (bez jakéhokoli zdůvodnění a bez předchozích záznamů - včetně absence záznamu o telefonátu, jímž byla žalobkyně na jednání pozvána). Dále je založen dopis školy OSPOD ze dne 18.2.2015, k němuž se žalobkyně vyjádřila e-mailem ze dne 10.5.2015; odvolatelka v této souvislosti zdůraznila, že soud I. stupně zjevně ignoroval výsledky sdělení klinické psychologičky z 24.2.2015 a pedagogicko-psychologické poradny z 30.3.2015, které shodně zjistily u nezletilé zjevné známky přetížení školními povinnostmi, jakož i výsledky šetření České školní inspekce, jež shledala pochybení v práci poradenského pracoviště, které náležitě nereagovalo na problémy nezletilé vzniklé v důsledku nerespektování jejích specifických potřeb při vzdělávání. I ve zprávě OSPOD z 18.5.2015 je uvedeno, že matka se o nezletilou stará dobře a domácnost i její věci jsou udržovány v pořádku a čistotě; OSPOD měl (podle zprávy) telefonicky i osobně komunikovat ve věci nezletilé se školou, průběh žádného jednání však ve spisu zaznamenán není. Spis obsahuje dokument o jednání s otcem nezletilé 8.2.2016; neobsahuje však chronologicky

zažurnalizovaný protokol z případové konference, kterou pořádala základní škola a uskutečnila se 3.2.2016 (protokol OSPOD poskytla - zaslala mailem - žalobkyně až později). Za tohoto stavu věci dne 10.2.2016 sepsal OSPOD návrh na uložení výchovného opatření, přestože před jeho podáním žádné k němu se vztahující šetření neuskutečnil, s nezletilou nehovořil, nevypracoval individuální plán ochrany dítěte ani neuspořádal případovou konferenci. Nepředcházelo mu také soudem zmíněné „místní šetření“, k němuž došlo až 26.5.2016 na základě anonymního udání a jehož výsledky jsou přinejmenším pochybné. Pokud jde o případovou konferenci, která proběhla 3.2.2016, tu organizovala škola za účelem aktualizace individuálního vzdělávacího plánu nezletilé podle školského zákona; nejednalo se tedy o případovou konferenci podle ZoSPOD. Odvolatelka poukázala na mnohé doklady nacházející se ve spisu OSPOD, z nichž je zřejmé, že škola uplatňovala vůči žalobkyni jako matce zdravotně znevýhodněného dítěte neopodstatněné požadavky, usilujíc o odchod nezletilé na segregovanou školu, přičemž aktivity OSPOD byly poplatné snaze v tomto škole napomoci; tyto důkazy a zjištění z nich plynoucí soud I. stupně ignoroval. Ignoroval i výslovné uznání pochybení OSPOD (i školy) Ministerstvem práce a sociálních věcí v jeho vyjádření z 10.3.2017. Nesprávně uvedl, že „problémy začaly s nástupem nezletilé do základní školy“, když tam nezl. Nelly nastoupila v září 2013, a problémy předcházející podání návrhu jsou zaznamenány až v r. 2015. Není také pravdou a nikterak prokázáno nebylo, že by OSPOD spolupracoval na řešení problémů mezi školou a žalobkyní, jak uvedl soud I. stupně. Kromě toho tento soud zatížil řízení i tzv. jinou vadou spočívající v nedostatku řádného odůvodnění rozsudku, přestože takový požadavek byl v judikatuře Ústavního soudu zdůrazněn opakovaně; zejména nevysvětlil zásadní rozdíl mezi jeho náhledem na „správnost“ postupu OSPOD, když Magistrát města Brna při šetření stížnosti žalobkyně, jakož i Veřejná ochránkyně práv, konkrétní pochybení tohoto orgánu shledaly a výslovně označily, tedy daly žalobkyni za pravdu. Závěr soudu I. stupně o správnosti postupu OSPOD, který měl být výsledkem posouzení věci „v celkovém kontextu“, je pak nejasný tak, že žalobkyni ani neumožňuje konkrétní obranu. S tím odvolatelka navrhl, aby odvolací soud „zrušil“ napadené rozhodnutí a žalobkyni přiznal žalovanou částku a náhradu nákladů řízení.

13. Odvolací soud po zjištění, že odvolání je přípustné, bylo podáno osobou k tomuto úkonu oprávněnou a ve lhůtě k tomu určené (včas), podle ust. § 212, § 212a o.s.ř. přezkoumal v rozsahu odvolání napadený rozsudek i řízení jeho vydání předcházející.
14. Žalovaná, která se k odvolání žalobkyně písemně nevyjádřila, při odvolacím jednání uvedla, že OSPOD neměl zájem žalobkyni poškodit – že musel jednat, když měl podněty ze školy a družiny, které navštěvovala nezletilá, které nemohl ignorovat, neboť vždy je nutno mít na mysli prevenci případů, k jakému došlo např. v Kuřimi. Naopak pokud se žalobkyně cítila poškozena nedostatečnou péčí o nezletilou ze strany školy a školní družiny, tam se OSPOD angažovat nemůže. S tím navrhl potvrzení napadeného rozsudku.
15. K této argumentaci žalobkyně zdůraznila, že situace byla zcela jiná než v Kuřimi, a případy proto nelze srovnávat; v projednávané věci matka dceru nijak nepoškozovala a sama naopak byla šikanována za to, že vznášela oprávněné požadavky vůči škole. Vyjádřila souhlas s tím, že OSPOD musí v odůvodněných případech zasáhnout, avšak zdůraznila, že nemůže zasahovat – jako tomu bylo v jejím případě – na základě nedůvodných podnětů; opodstatněnost podnětu by měl sám prověřit a teprve shledá-li, že je podnět důvodný, měl by tomu přizpůsobit své další kroky.
16. Odvolací soud zopakoval dokazování listinami dokládajícími rozhodné skutečnosti, nacházejícími se ve spisu OSPOD týkajícím se nezl. ██████████, sp. zn. Om 73/2010. Zjistil, že skutková zjištění soudu I. stupně, jimiž bylo zamítavé rozhodnutí odůvodněno, týkající

se postupu OSPOD MÚ Brno – Židenice, neodpovídají tomu, co se podává z obsahu tohoto spisu. Odvolací soud učinil z tohoto důkazu zjištění jiná.

17. Odvolatelce je nutno dát za pravdu v tom, že OSPOD nejen že nevedl spisovou dokumentaci týkající se nezletilé pečlivě a úplným způsobem (zcela scházejí záznamy o některých úkonech, např. o podnětu, který vedl k pohovoru s žalobkyní dne 16.2.2015 nebo k rozhovoru s otcem nezletilé dne 8.2.2016, o telefonických rozhovorech aj.), především však inicioval řízení před soudem zjevně ve snaze být nápomocen škole, která „měla problémy s nezletilou“ (což jasně plyne z dikce návrhu) a postupem, který byl zjevně v rozporu s tím, co OSPOD ukládá zákon o sociálně právní ochraně dětí (zejména zásady proporcionality a subsidiarity dle § 9a zák. č. 359/1999 Sb.) a vyhl. č. 473/2012 Sb. jako jeho prováděcí předpis (standarty kvality sociálně právní ochrany dětí). Z obsahu spisu OSPOD je zřejmé, že OSPOD měl rodinu v evidenci již od r. 2010, avšak to pouze v souvislosti s řízeními týkajícími se úpravy výchovy a výživy nezletilé; pokud v této souvislosti šetřil její poměry, činil tak vždy se závěrem, že matka o ni pečuje dobře. Ze spisu není zřejmé, na základě čeho ani jakým způsobem byla matka pozvána na OSPOD k vysvětlení, jež poskytla podle protokolu dne 16.2.2015 a z jehož obsahu lze dovodit, že se jednalo o podnět školy, kterou nezletilá navštěvovala. Z dalších dokladů se však podává, že v té době již vyvíjela žalobkyně intenzivní snahu pomoci své dceři v problematické situaci, kdy se u ní projevovaly známky jejího přetěžování ve škole, které bylo konstatováno i k tomu kvalifikovanými odborníky (zpráva klinické psycholožky z 24.2.2015, zpráva z ped.-psychologické poradny z 30.3.2015), přičemž tato její snaha se ve škole tehdy nesetkávala s pochopením; škola považovala za nejvhodnější řešení odchod nezletilé do jiné školy a k tomu se také zjevně snažila žalobkyni přimět (např. dopis z 24.2.2016, úřední záznam o hovoru s otcem nezletilé na OSPOD dne 8.2.2016). Podle obsahu spisu OSPOD faktická péče matky o dceru tehdy nebyla OSPOD hodnocena jinak než dosud, tj. kladně (zpráva z 18.5.2015). Závěr soudu I. stupně, že podání návrhu OSPOD na uložení výchovného opatření předcházely aktivity, které tento postup odůvodnily, a že OSPOD se snažil být nápomocen při řešení problémů se školou, neodpovídá provedenému dokazování. Z obsahu spisu se předně ani v nejmenším nepodává, že by problémy nastaly „s nástupem nezletilé do školy“, jak nesprávně uvedl soud I. stupně v odůvodnění rozsudku. Nezletilá nastoupila do první třídy v září 2013 a ze spisu OSPOD neplynou žádné skutečnosti, z nichž by bylo možno dovodit, že již tehdy začaly „problémy“, které vyústily v podání návrhu na nařízení výchovného opatření. Tento spis neobsahuje také žádné záznamy o tom, že by podání návrhu OSPOD předcházela jeho vlastní konkrétní zjištění např. o zanedbávání péče o nezletilou. Z tohoto spisu je naopak zřejmé, že návrh podal na základě podnětů ze školy, přičemž s ohledem na způsob vedení spisu nelze vyloučit, že některé tyto podněty a jejich konkrétní obsah – např. telefonáty – nejsou vůbec zaznamenány. Především se však z tohoto spisu nepodává, že by OSPOD před podáním návrhu soudu s žalobkyní jako matkou nezletilé o věci přinejmenším hovořil – tím spíše pak ne, že by provedl vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny (§ 1 vyhl. č. 473/2012 Sb.) a vypracoval individuální plán ochrany dítěte (§ 2 téhož předpisu), považoval-li nezletilou za dítě ohrožené tak vážně, že inicioval řízení o nařízení výchovného opatření. Obsah v úředním záznamu zachyceného pohovoru OSPOD s otcem nezletilé však dokládá tvrzení matky, že jim bylo sděleno, že OSPOD právě v souvislosti s „problémy školy s matkou nezletilé“ uvažuje o nařízení ústavní výchovy nezletilé, a s tím že bude podávat návrh na výchovné opatření. Na základě těchto zjištění plynoucích ze zopakovaného dokazování učinil odvolací soud vlastní skutkový závěr, že OSPOD MÚ Brno – Židenice podal k soudu návrh na nařízení výchovného opatření, aniž by postupoval v souladu se zásadami proporcionality a subsidiarity, jak mu ukládaly pro něj závazné předpisy (§ 9a zák. č. 359/1999 Sb. a standarty kvality sociálně právní ochrany dětí popsané ve vyhl. č. 473/2012 Sb.), a nadto že důvodem podání návrhu nebyla konkrétní zjištění OSPOD o nedostacích v péči o nezletilou, ale snaha napomoci škole v šikanózním postupu vůči žalobkyni jako matce nezletilého dítěte, které s ohledem na svůj zdravotní stav potřebovalo tomu

odpovídající speciální přístup, matka však nechtěla nechat nezletilou vzdělávat v segregované škole a snažila se zajistit podmínky pro její vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu.

18. Shora uvedené skutkové zjištění je nutno po právní stránce kvalifikovat jako nesprávný úřední postup, jehož se dopustil OSPOD MÚ Brno – Židenice. Závěr soudu I. stupně, že se jednalo o „dílčí pochybení“, která znaky nesprávného úředního postupu nenaplnila, popř. že je tak nelze kvalifikovat i proto, že bylo na soudu, jak s podnětem OSPOD naloží, je nepřipadný. O pochybení OSPOD ve smyslu výše vysvětleného nelze pochybovat; z dalšího obsahu spisu se také podává, že OSPOD podal *návrh na nařízení výchovného opatření*, nikoli *podnět k zahájení řízení soudem*; jak s tímto návrhem naložil soud (že po jeho podání sám rozhodl o zahájení řízení), je pro posouzení věci irelevantní. Je totiž zjištěno, že Městský soud v Brně právě a jedině na základě tohoto „podnětu“ zahájil řízení a také bezprostředně poté, co OSPOD vzal návrh zpět, toto řízení zastavil s tím, že odpadl důvod pro jeho vedení. Soud sám nečinil žádná šetření před tím, než řízení zahájil, postupoval pouze a jedině na základě návrhu OSPOD, jehož procesnímu postoji zcela přizpůsobil svůj postup. Je tedy zjevné, že mezi nesprávným úředním postupem OSPOD MÚ Brno – Židenice jako iniciátora soudního řízení a újmou, kterou takto utrpěla žalobkyně, je vztah příčinné souvislosti.
19. Pokud jde o nemajetkovou újmu, žalobkyně popsala, jak se tehdy probíhající řízení o předběžném opatření s výslovně předestřanou úvahou OSPOD o potřebnosti nařízení ústavní výchovy negativně promítlo v jejím životě. Nelze souhlasit s názorem soudu I. stupně, že vylíčení či prokázání nemajetkové újmy žalobkyní nebylo dostatečné, neboť – jak na to přílehavě upozornila odvolatelka – nemajetkovou újmu a osobní strádání je problematické prokazovat, a NS ČR v této souvislosti judikoval (30 Cdo 3849/2014 ze dne 11.11.2015), že právě z tohoto důvodu se vznik nemajetkové / morální újmy dovozuje z toho, jestliže by jakákoliv osoba ve stejném postavení mohla výkon veřejné moci a jeho následky vnímat úkorně. Z listin obsažených ve spisu OSPOD je zřejmé, jaké úsilí věnovala žalobkyně snaze prosadit oprávněný zájem své nezletilé dcery na vzdělávání v běžné, tedy nikoli segregované základní škole, a nelze pochybovat o tom, jak zraňující pro ni byla situace, kdy OSPOD inicioval soudní řízení, v němž de facto zpochybnil její rodičovské kompetence, postaviv se bez dalšího na stranu školy, která na specifické potřeby nezletilé náležitě nereagovala a s matkou hájící její zájmy v podstatě „bojovala“, a to aniž by předtím celou situaci zkusil řešit méně zatěžujícími a věci adekvátními cestami. Vznik nemajetkové újmy na straně žalobkyně má proto odvolací soud za zjištěný. Lze připomenout, že měla-li snad žalobkyně nějaké pochybnosti v této věci, v průběhu řízení je ztratila, když žalobkyni poskytla jako finanční satisfakci za nemajetkovou újmu částku 10 000 Kč.
20. Žalobkyni poskytnuté finanční zadostiučinění v částce 10 000 Kč nepovažuje odvolací soud za satisfakci plně odpovídající vzniklé újmě. S ohledem na to, že se jednalo o intenzivní zásah do osobnostních práv žalobkyně, podle názoru odvolacího soudu je přiměřeným zadostiučiněním částka 10 000 Kč za každý rok soudního řízení, které OSPOD vlastním nesprávným úředním postupem vyvolal a v němž pak musela žalobkyně čelit nedůvodnému zpochybnění jejích rodičovských kompetencí. Protože žalobkyně již obdržela částku 10 000 Kč, odvolací soud jí částečnou změnou zamítavého výroku napadeného rozsudku přiznal dalších 10 000 Kč (za cca dva roky řízení celková částka 20 000 Kč). Požadavek na přiznání dalších 20 000 Kč za nemajetkovou újmu opodstatněným neshledal, neboť nelze odhlédnout od skutečnosti, že žalobkyně byla v uvedeném řízení zastoupena advokátem, nečelila tedy návrhu OSPOD sama a bez kvalifikované pomoci.
21. Pokud jde o částku 30 000 Kč, kterou požadovala žalobkyně jako náhradu majetkové škody, jež jí vznikla vynaložením nákladů na právní pomoc, v této části posouzení opodstatněnosti

žaloby soud I. stupně nepochybil, když žalobu s odkazem na ust. § 31 zák. č. 82/1998 Sb. jako nedůvodnou zamítl. O nákladech právního zastoupení žalobkyně v řízení o návrhu OSPOD na nařízení výchovného opatření bylo soudem rozhodnuto v usnesení, jímž soud řízení končil. Není proto možné, aby o téže otázce rozhodoval soud nyní znovu v jiném řízení. Také v této části proto byl zamítavý výrok napadeného rozsudku jako věcně správný potvrzen (§ 219 o.s.ř.).

22. Pokud jde o náklady řízení, je nutno konstatovat, že soud I. stupně pochybil, pokud při rozhodování o nich v rámci nákladového výroku napadeného rozsudku nezohlednil skutečnost, že žalovaná v průběhu řízení poskytla žalobkyni k uspokojení části jejího žalobního požadavku finanční satisfakci nemajetkové újmy v částce 10 000 Kč. Protože rozhodnutí o výši nemajetkové újmy závisí na úvaze soudu, i částečné plnění na požadovanou finanční satisfakci je nutno považovat nárok za žalovanou akceptovaný, tedy ve své podstatě procesně úspěšný. Soudem I. stupně deklarovaný postup podle ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. ve prospěch „procesně úspěšné žalované“ proto nebyl správný.
23. Protože však odvolací soud částečně měnil rozhodnutí soudu I. stupně, podle ust. § 224 odst. 2 o.s.ř. rozhodoval nově také o nákladech řízení před soudem I. stupně. Jeho nákladový výrok vychází z ust. § 142 odst. 2 o.s.ř., když žalobkyně v řízení uspěla v požadavku na náhradu nemajetkové újmy (nebot' míra uspokojení jejího finančního požadavku není rozhodující pro posouzení důvodnosti nároku co do základu, závisí-li rozhodnutí o výši plnění na úvaze soudu), avšak neuspěla v žádosti o náhradu škody. Byl-li jeden z jejích žalobních požadavků úspěšným a druhý nikoli (a stejně tomu bylo současně u žalované), byl poměr procesního úspěchu a neúspěchu žalobkyně a žalované stejný. Proto bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze do dvou měsíců ode dne doručení rozhodnutí podat prostřednictvím soudu prvního stupně k Nejvyššímu soudu ČR dovolání, které je přípustné jen tehdy, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Praha 23. srpna 2018

JUDr. Irena Nosková
předsedkyně senátu

z důvodu dovolené předsedkyně senátu
v zast. JUDr. Zoja Dvořáková v. r.